

Concept

BOARDLETTER 2024

Gemeente Borne

12 NOVEMBER 2024

Per saldo persoonlijk

Independent Member of
PrimeGlobal

Vertrouwelijk

Aan de auditcommissie
van
Gemeente Borne
Rheineplein 1
Postbus 200
7622 AE BORNE

Datum

12 november 2024

Ons kenmerk

1012890/2024/BL

Behandeld door

G.C. Helminck RA MSc
EMA

Kenmerk: 1012890/2024/BL

Almelo, 12 november 2024

Geachte leden van de auditcommissie,

De gemeenteraad heeft Eshuis Registeraccountants opdracht gegeven om de jaarrekening 2024 van gemeente Borne te controleren. Voor een nadere omschrijving van onze opdracht verwijzen wij u naar onze opdrachtbevestiging.

Als onderdeel van onze controle onderzoeken wij onder andere de administratieve organisatie en de interne beheersing bij uw gemeente. Naar aanleiding daarvan brengen wij deze Boardletter uit. Hierin richten wij ons met name op mogelijke verbeterpunten in de processen die wij hebben onderzocht om een bijdrage te leveren aan de interne beheersing en het zelf controlerend vermogen.

Wij beginnen deze boardletter met een samenvatting van onze belangrijkste boodschappen voor u en de belangrijkste risico's die wij bij de controle van gemeente Borne onderkennen. Daarna geven wij een oordeel op hoe de relevante processen zijn opgezet en adviseren wij u over verbetermogelijkheden. Voor zover er naar aanleiding van onze bevindingen door u nog aanvullende werkzaamheden zijn vereist worden deze met u gedeeld in de eerstvolgende paragraaf. De laatste paragraaf benutten wij voor een aantal relevante actualiteiten die wij graag met u delen.

Wij danken uw organisatie voor de prettige samenwerking en zijn vanzelfsprekend graag bereid een nadere toelichting te verstrekken.

Met vriendelijke groet,

Eshuis Registeraccountants B.V.

drs. C.L. (Caroline) Willems RA

Inhoudsopgave

Inleiding		
Inhoudsopgave		
Management - samenvatting		
Belangrijke risico's		
Procesbeheersing		
IT-audit		
Detailbevindingen		
Actualiteiten		
Bijlagen		

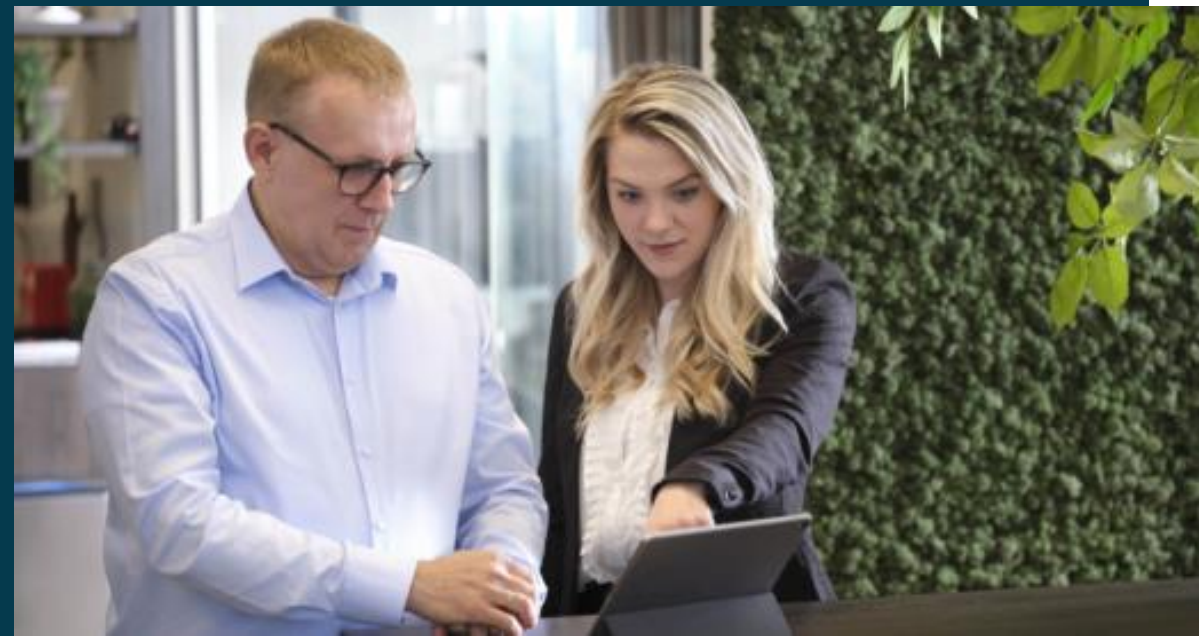
▪ Managementsamenvatting	4
▪ De belangrijke risico's in onze controle	10
▪ Totaaloverzicht procesbeheersing & samenvatting bevindingen	13
▪ IT-audit	19
▪ Actualiteiten & vooruitblik	37
▪ Bijlagen	44
▪ Bijlage 1: Onafhankelijkheid	
▪ Bijlage 2: Disclaimer en beperking in het gebruik	

Management samenvatting

Per saldo persoonlijker

Managementsamenvatting

Onderwerp	Boodschap
Samenvattend	<p>Voor u ligt de boardletter 2024, waarin wij verslag uit brengen over de interim-controle die in september en oktober 2024 is uitgevoerd. Wij kijken terug op een fijne samenwerking met de ambtelijke organisatie. De interim-controle is primair gericht op het beoordelen van de interne beheersmaatregelen (key controls) in de voor de jaarrekening relevante bedrijfsprocessen. Dit zijn die processen binnen de gemeente Borne die een koppeling hebben met materiële posten in de jaarrekening en ook processen waarin wij verhoogde (fraude)risico's onderkennen. We hebben daarbij oog voor onderwerpen die naar onze mening van belang zijn voor uw bedrijfsvoering of die richting kunnen geven aan het verder verbeteren van de procesbeheersing. Wij hebben ook kennis genomen van (en inzicht verkregen in) de door uw VIC-medewerkers uitgevoerde interim-controle in het kader van de rechtmatigheidsverantwoording door het college.</p> <p>Binnen uw AO/IB specifiek voor de IT-omgeving zien wij aandachtspunten in toegangsbeheer en het toewijzen dan wel het ontnemen van rechten en rollen van gebruikers. Daarnaast zien wij kansen in het prioriteren en vereenvoudigen van (interne) controles. Hierbij valt bijvoorbeeld te denken aan het controleren van uitgangspunten, grondslagen en/of percentages en prijzen alvorens het boekjaar begint. Wij werken dit in het vervolg van het document verder uit. Wij denken dat het inzetten van de beschikbare capaciteit op deze onderdelen gaat helpen om de opgelopen achterstand op de VIC in te lopen. Juiste inrichting van nieuwe en bestaande applicaties gaan hier ook aan bijdragen.</p> <p>Wij zien tevens dat u voor de start van de controle van de jaarrekening 2024 nog een aantal beleidskeuzes dient te maken. Bijvoorbeeld ten aanzien van het Integraal Beleidsplan voor de Openbare Ruimte (hierna: IBOR) en uw aangehouden middelen die dienen om het achterstallig onderhoud op te lossen. Datzelfde geldt voor de registratie en het beheer van uw vaste activa.</p> <p>Naast de ontwikkelingen binnen de gemeente heeft Borne ook nog wat te willen van haar leveranciers. Zij wenst assurancerapportages te ontvangen van haar IT-leveranciers. Daarnaast heeft de gemeente een deel van de processen aan respectievelijk de gemeente Hengelo en GBTwente uitbesteed. Deze processen vallen echter wel onder de verantwoordelijkheid van de gemeente en zijn daarmee blijvend onderdeel van de rechtmatigheidscontrole door de gemeente. Daarover afspraken met elkaar maken en zoeken naar efficiency en controle-informatie vanuit de samenwerking bij deze regionale uitvoerders zijn wat ons betreft speerpunten.</p> <p>Samengevat brengen wij in deze boardletter de belangrijkste aandachtspunten onder uw aandacht en doen wij aanbevelingen voor verbeteringen die naar ons oordeel noodzakelijk zijn om de gewenste progressie te realiseren en tijdig aan te haken op ontwikkelingen binnen de gemeente en het gemeentelijke takenpakket. Hoewel wij begrijpen dat u op bepaalde procedures een andere zienswijze heeft en minder waarde hecht aan systematische oplossingen, achten wij het toch van belang om deze aandachtspunten nogmaals onder uw aandacht te brengen. Wij zien dit als een belangrijke boodschap om de organisatie verder te helpen. Immers heeft u ook zelf een ambitie om meer datagedreven te werken binnen de organisatie. Systematische oplossingen en datagedreven werken zijn daarbij communicerende vaten.</p>

Inleiding

Inhoudsopgave

Management -
samenvatting

Belangrijke risico's

Procesbeheersing

IT-audit

Detailbevindingen

Actualiteiten

Bijlagen

Managementsamenvatting

Inleiding	
Inhoudsopgave	
Management - samenvatting	
Belangrijke risico's	
Procesbeheersing	
IT-audit	
Detailbevindingen	
Actualiteiten	
Bijlagen	

Onderwerp	Boodschap
Belangrijkste bevindingen Proces-beheersing	<p>Wij hebben tijdens de interimcontrole enkele terugkerende bevindingen geconstateerd als ook nieuwe tekortkomingen. De belangrijkste aandachtspunten zitten in verbeteren van het betalingsproces en dan specifiek ten aanzien van de betaaladvieslijsten en in het proces van het afvoeren en afwaarderen van vaste activa verbeterpunten. De gemeente heeft de loonverwerking uitbesteed aan een serviceorganisatie. Echter heeft de gemeente onvoldoende controle uitgevoerd op het inlezen van één specifiek premiepercentage waardoor de loonverwerking over 2024 tot op heden met terugwerkende kracht gecorrigeerd moet worden. Voor verdere details verwijzen wij naar hoofdstuk "Procesbeheersing".</p>
Terugkerende bevindingen	<p>Wij zijn al een aantal jaar accountant van uw gemeente, maar constateren dat bepaalde bevindingen niet tijdig dan wel van voldoende adequate opvolging worden voorzien. In een aantal gevallen zien wij dat bepaalde bevindingen die in eerdere jaren waren geconstateerd en van opvolging waren voorzien weer leiden tot hernieuwde bevindingen. Deze bevindingen zien voornamelijk toe op wijzigingen in stambestanden binnen meerdere relevante processen. De voornaamste oorzaak is prioriteitstelling en capaciteitsgebrek. Wij noemen de controles in de (deel)processen die niet hebben plaatsgevonden maar die wij jaarlijks wel verwachten aan te treffen:</p> <ul style="list-style-type: none">• Implementatie effectieve three-way-match op bestelling, (prestatie)levering en facturatie door leveranciers;• Controle premiepercentages afdracht componenten;• Controle aan- en afmeldingen pensioenfonds;• Controle invoer tarieven legesverordening;• Herziening de grondslagen voor bouwkosten bij lege oplegging; <p>Voorgaande verlaagt de effectiviteit van de interne beheersing en de betrouwbaarheid van de financiële informatie. Wij achten het van belang om aan het uitvoeren van deze controles prioriteit te geven, zodat deze punten in de nabije toekomst adequaat kunnen worden opgepakt.</p>
IT-systemen	<p>Goed functionerende geautomatiseerde systemen kunnen bijdragen aan de doorontwikkeling van processen, zodat Borne toekomstbestendig blijft opereren en risico's effectief en efficiënt kan mitigeren. De inrichting en beheersing IT-systemen is een belangrijk aandachtspunt, en we merken op dat de gemeente hierin achterloopt ten opzichte van andere decentrale overheden. Dit blijkt uit de nieuwe bevindingen en het feit dat er zeer beperkt opvolging is gegeven aan bevindingen uit eerdere jaren.</p> <p>De belangrijkste bevindingen zien toe op het toegangsbeheer en het zichtbaar en toetsbaar maken van de beheersing vanuit uw IT leveranciers. Voor wat betreft iFinanciën is er sprake van een assurancerapportage met daarin de nodige bevindingen. Voor Zorgned ontbreekt een dergelijke rapportage helemaal. Daarnaast merken wij op dat ZorgNed hoogstwaarschijnlijk onder de verplichte BIO2 norm zal vallen als gevolg van het effectief worden van de NIS2 richtlijn in 2025. Door het ontbreken van een dergelijke ISAE rapport bij ZorgNed is het bijzonder moeilijk om als gemeente Borne aan te tonen dat men NIS2-compliant is. De gemeente dient zelf een risico-inschatting te maken of iFinanciën onder de NIS2 richtlijn gaat vallen. Vermoedelijk komt de VNG nog met een handreiking hiervoor en wij raden u aan om hier te zijner tijd kennis van te nemen.</p> <p>Het verkrijgen van zekerheid over de beheersing van IT-processen wordt steeds belangrijker, zowel in het kader van de rechtmatigheids-verantwoording, de jaarrekeningcontrole als voor het compliant zijn met de NIS2-richtlijn. In de zomer van 2024 is de BIO2 gepubliceerd, die als norm zal dienen voor de NIS2. Ook de ENSIA IT-audit wordt hierop aangepast. Voor uw gemeente betekent dit dat de jaarlijkse verantwoording op het gebied van informatiebeveiliging een nieuwe structuur en aanpak vereist. De ENSIA-audit moet worden aangepast om te voldoen aan de eisen van BIO2, wat vraagt om een risico gebaseerde benadering.</p>

Managementsamenvatting

- Inleiding
- Inhoudsopgave
- Management - samenvatting
- Belangrijke risico's
- Procesbeheersing
- IT-audit
- Detailbevindingen
- Actualiteiten
- Bijlagen

Onderwerp	Boodschap
Anti-corruptieprogramma	<p>Voorgaand boekjaar hebben wij uw aandacht gevraagd voor het verbeteren van de registratie en afscherming van (integriteits)meldingen alsmede nevenfuncties. Uw gemeente ondervangt corruptierisico's met een algemeen beschreven maatregelenpakket. Wij denken dat gerichte beheersmaatregelen op feitelijke risico's er beter en sneller voor kunnen zorgen dat de gemeente ten aanzien van dit type risico's in control komt. De beheersing van nevenfuncties bij zowel vaste als tijdelijke krachten kan verder worden verbeterd door zichtbaar te controleren op mogelijke samenloop van nevenfuncties en inkoop- en/of subsidierelaties van uw gemeente.</p> <p>Daarnaast constateren wij dat een aantal reglementen die bijdragen aan een veilig (meldings)klimaat ontbreken of herzien dienen te worden. Hieronder vallen een privacyreglement (bijvoorbeeld voor elektronische communicatiemiddelen), een regeling bij een vermoeden van misstanden en ongewenste omgangsvormen en een onderzoeksprotocol in het geval van melding van integriteitsissues. U gaat de klokkenluidersregeling zelf al voornemens herzien in het vierde kwartaal van 2024 en dat is goed.</p>
Verbijkomende interne controle (VIC)	<p>Ten aanzien van de VIC merken wij op dat de gemeente voor het tweede jaar de volledige verantwoordelijkheid draagt voor het uitvoeren van de financiële rechtmatigheidscontroles. Mede in overleg met ons heeft uw VIC-functie vorig jaar de kaders opgesteld, zoals het opstellen van het toetsingskader en bijbehorende controlevastleggingen. Op een aantal zaken heeft gedurende het proces nog wel herstel plaatsgevonden, waarbij onder andere de financiële verordening opnieuw is vastgesteld. Voor het boekjaar 2024 verwachten wij een soepelere uitvoering van het proces, gezien de opgedane ervaringen van het voorgaande jaar. Daarnaast zal de commissie BBV, evenals andere instanties, aanvullende richtlijnen geven voor de invulling van de kadernota rechtmatigheid 2024.</p> <p>Op basis van de gesprekken die wij hebben gevoerd tijdens de interim-controle constateren wij dat de VIC verder weg van de eerste lijn beweegt en niet langer enkel ingezet wordt als reparatiemiddel. Dit betekent dat de focus ligt op het her-beoordelen van de door de eerste lijn uitgevoerde controlewerkzaamheden. Hierdoor wordt de eerste lijn meer geactiveerd om intern te verantwoorden over uitgevoerde werkzaamheden en/of controles. De VIC dient wel het gehele proces bewaken en ook tijdig in te stappen. Op basis van uw eigen interne controleplan 2022-2025 zou u eind september de rapportage over het eerste deel van 2024 beschikbaar moeten hebben. De rapportagesystematiek en het ritme is voor 2024 herzien. In tegenstelling tot eerdere jaren neemt de organisatie meer de tijd om onderzoek te doen en de bevindingen te rapporteren aan het managementteam. Hierdoor komt de verantwoordelijkheid meer in de lijn te liggen alvorens het college de rapportage ontvangt. Het college wordt hierdoor gedurende het jaar betrokken bij de uitkomsten over de rechtmatigheidscontroles.</p> <p>Om bij te dragen aan de toekomstbestendigheid van de VIC denken wij dat de oplossing ligt in het afslanken van het takenpakket van de VIC door zoals hierboven aangegeven meer interne controles in de eerste lijn te laten uitvoeren, enkel controles uit te voeren op stromen en/of balansposten met een risico op een materiële rechtmatigheidsfout en het optimaliseren van het herzieningsproces voor de grondexploitatie. Dit laatste kan gerealiseerd worden door te zorgen dat de implementatie van uw nieuwe herzieningssoftware goed en spoedig verloopt. Daarnaast moet dit nieuwe systeem ruim voor de start van de controles volledig gevuld en geïmplementeerd zijn. Deze hernieuwde focus draagt bij aan de evaluatie en oordeelsvorming van de VIC.</p>

Managementsamenvatting

Inleiding	
Inhoudsopgave	
Management - samenvatting	
Belangrijke risico's	
Procesbeheersing	
IT-audit	
Detailbevindingen	
Actualiteiten	
Bijlagen	

Onderwerp	Boodschap
Fraude	Jaarlijks herziet de gemeente haar interne frauderisicoanalyse, en wordt dit stuk door het college vastgesteld en aangeboden aan de auditcommissie. Wij hebben vastgesteld dat deze herziening ten tijde van de interim-controle 2024 nog niet heeft plaatsgevonden als gevolg van wijzigingen op bestuurlijk en operationeel niveau. Deze exercitie staat gepland in het vierde kwartaal van 2024. Echter is dan nagenoeg het hele jaar voorbij. De gemeente Borne dient in het kader van deze exercitie tevens af te wegen of er nog aanvullende controles met terugwerkende kracht uitgevoerd dienen te worden. In het verlengde van voorgaande benoemen wij tevens de noodzaak om de doorontwikkeling te maken van een frauderisicoanalyse naar een fraudebeheersplan. Hierbij dient de organisatie op basis van "plan, do, check, act" aan te tonen dat zij de geïdentificeerde frauderisico(factoren) van adequate en tijdige beheersingsmaatregelen heeft voorzien.
Grond-exploitaties	<p>Afgelopen jaren heeft de gemeente ervoor gekozen om het proces van de herzieningen en de basis voor de meerjarenprognose grondexploitaties in Excelbestanden vast te leggen. Dit betekende de nodige inzet van de betrokken medewerkers bij de controle van de MPG in het voorjaar. De veelvoud aan cellen en formules zorgde ervoor dat deze uitkomsten door de interne controle nagerekend moesten worden. Hetzelfde geldt voor de wijzigingen. Daarbij kwam nog dat de aanlevering voor diverse onderdelen (civieltechnische ramingen, plankostenscans, grondprijsberekeningen (inclusief afslagen) en de feitelijke gerealiseerde verkopen en kosten in het boekjaar zelf) van meerdere afdelingen en collega's afkomstig waren. De gemeente heeft met ingang van het herzieningsproces voor de MPG 2025 gekozen om nieuwe software aan te schaffen voor het uitvoeren van deze herzieningen. De verwachting van de gemeente is dat deze SaaS-oplossing (een deel van) de inefficiënties en uitdagingen oplost. Echter blijkt dat deze software nog meer voor dit proces kan betekenen, namelijk het waarborgen van versiebeheer van eerdere MPG's en het inzichtelijk maken van de gronden in eigendom inclusief de beschikbare vierkante meters.</p> <p>In 2024 heeft uw raad de grondexploitatie de Horsten vastgesteld. Een groot deel van dit plan is bestemd voor sociale woningen. De keuze voor woningen met een lage winstmarge, in combinatie met een lange looptijd en gestegen kosten, dempen het resultaat in deze grondexploitatie. Dit betekent dat u mogelijk minder onderaan de streep zal overhouden dan wat u mogelijk verwachtte dan wel in eerdere jaren hebt gerealiseerd. Wij zien dat de verkopen in de Bornsche Maten als gevolg van de onderhandelingen met de projectontwikkelaars vertraging oplopen. U hebt in 2024 voor de komende twee jaar reserveringsovereenkomsten gesloten. Echter denken wij dat het onderzoek van de vraag naar bepaalde kavels nodig gaat zijn om te zorgen dat deze verkocht gaan worden, bijvoorbeeld in het geval van twee-onder-een-kappers. Verder zal u als gevolg van de blijvende voorwaardelijkheden in de reserveringsovereenkomsten wederom een deel van de winst moeten vasthouden.</p> <p>Borne investeert met de woningbouwvereniging in flexwoningen. Dit type woningen is populair, eenvoudig en snel te realiseren. De gemeente Borne stelt de gronden voor 15 jaar aan de woningbouwvereniging zonder vergoeding te ontvangen ter beschikking. Maar omdat de woningbouwvereniging deze woningen niet alleen aan statushouders aanbiedt is er in beginsel geen sprake van een dienst van algemeen economisch belang en bestaat het risico dat de gemeente met het om niet beschikbaar stellen van de gronden staatssteun verleent aan de woningbouwvereniging. Dit betekent dat de gemeente hierop nog een staatssteuntoets dient uit te voeren.</p>

Managementsamenvatting

Inleiding	
Inhoudsopgave	
Management - samenvatting	
Belangrijke risico's	
Procesbeheersing	
IT-audit	
Detailbevindingen	
Actualiteiten	
Bijlagen	

Onderwerp	Boodschap
Leveranciersmanagement	<p>Voor wat betreft de uitkeringen in geld en het toetsen van het misbruik & oneigenlijk gebruik beleid (hierna: M&O) dient Borne nog afspraken te maken met de gemeente Hengelo. Het gaat dan concreet om het (tussentijds) reviewen en beoordelen van het werk dat Hengelo voor u doet ten aanzien van M&O. U heeft de regie bij Hengelo gelegd en ontvangt periodiek een rapportage over de verstrekte uitkeringen in euro's maar niet wat de gemeente Hengelo namens de gemeente Borne doet op het gebied van M&O. Het is echter nodig dat op enig moment in het proces u zelf de leiding neemt. Daarin zijn ook in formele zin een aantal zaken nog te regelen, met name het mogelijk aanpassen van de DVO met Hengelo en het opstellen van een controleprotocol voor de uitkeringen in geld.</p> <p>Eerder in deze managementsamenvatting hebben wij rondom de beheersing van IT-systemen tevens uw aandacht voor het managen van uw leveranciers gevraagd. De gemeente Borne is voornemens om een deel van de automatisering uit te besteden aan de gemeente Hengelo. Deze inrichting vraagt om andere keuzes en/of acties ten aanzien van de beheersing van IT-systemen.</p>
Omgevingswet	<p>De VIC heeft waardevolle constatering gedaan als gevolg van het ingaan van de Omgevingswet. In een aantal gevallen zijn de leges omgevingsvergunning niet juist bepaald omdat de vereisten van de nieuwe wet nog niet juist in RX MissionXO waren opgenomen. Navraag leert ons dat de organisatie bewust deze vereisten voor de grondslag van de bouwkosten in de afgelopen jaren bewust te laag heeft gehouden met als doel geen batig saldo op dit product te realiseren. Net als bij de riool- en de afvalstofheffing dient een batig saldo in een voorziening bekleemde middelen gestort te worden. Wij vragen het college om ten aanzien van deze navraag nader onderzoek te doen.</p>
Openbare ruimte	<p>In het kader van het IBOR gaat u meerdere wijken en/of wijkdelen revitaliseren. Voor de Spanjaardswijk heeft u al wel een financiële vertaalslag gemaakt, maar voor de andere wijken loopt dit proces nog. Daarnaast loopt de nota kapitaalgoederen na 2024 af. Dit betekent dat u op korte termijn een nieuwe nota kapitaalgoederen dient op te stellen en onderzoek dient uit te voeren over de wijze waarop de opgenomen middelen in de voorziening kapitaalgoederen in dit plan geïntegreerd gaan worden.</p>
Actualiteiten	<p>Wij hebben in hoofdstuk Actualiteiten & vooruitblik een aantal actualiteiten opgenomen waar wij aandacht voor vragen.</p>
Vooruitblik richting Jaarrekeningcontrole 2024	<p>We hebben met uw gemeente goede afspraken over de jaarrekeningcontrole gemaakt. Op voorhand identificeren we een aantal aandachtsgebieden met verhoogde aandacht in onze controle. Dit betreffen met name de controle op de waardering van de grondexploitatie, de controle op de getrouwheid van de rechtmatigheidsverantwoording en de controle op de SiSa-bijlage. Daarnaast heeft er in 2024 een bestuurlijke wijziging plaatsgevonden die een impact gaat hebben op de WNT van uw organisatie. Ook dit heeft uw en onze aandacht bij de controle in het voorjaar van 2025.</p>

De belangrijke risico's

Per saldo persoonlijker

De belangrijkste risico's

Wij vinden het van belang dat u weet waar wij bij de gemeente Borne de belangrijkste risico's zien die tot mogelijke afwijkingen dan wel onzekerheden in de jaarrekening van uw gemeente kunnen leiden. Bij onze inschatting van de risico's laten wij ons leiden door bijv. fouten uit het verleden, de bevindingen van de VIC, belangrijke gebeurtenissen en voorschriften van onze beroepsorganisatie. De belangrijkste risico's zijn dus niet dingen die zeker fout gaan, maar de risico's waar zich fouten kunnen voordoen die van invloed kunnen zijn op onze verklaring. U kunt dit zien als de lijst met onderwerpen waar de accountant in ieder geval op gaat letten. Voor het jaar 2024 onderkennen wij de volgende belangrijkste risico's:

Risico	Motivatie	Normaal risico	Significant risico	Fraude-risico	Plan steunen op AO/IB
Doorbreken interne beheersing door management	Het hiernaast genoemde risico ziet niet toe op een specifieke post, maar is op basis van onze controlestandaarden voorgeschreven bij iedere controle en de daaraan gekoppelde standaardwerkzaamheden dienen door ons uitgevoerd te worden, dan wel dienen wij aanvullende werkzaamheden op te zetten en uit te voeren op (onderdelen van) de verantwoording, in casu de jaarrekening van de gemeente.	☐	☒	☒	☐
Onjuiste waardering grondexploitatie a.g.v. onzekerheden in ontwikkelingen van kosten en opbrengsten	De waardering van uw grondexploitatie is vanwege de complexiteit en subjectiviteit van de gehanteerde uitgangspunten een belangrijk risico in onze controle. Daarnaast heeft u in 2024 een nieuwe grondexploitatie geopend met op voorhand een zeer minimaal resultaat.	☒	☐	☐	☐
Ongeautoriseerde betalingen als gevolg het handmatig kunnen manipuleren van de gecontroleerde betaaladvieslijsten alvorens deze in de bankapplicatie ingelezen worden.	Als het gevolg van een tekortkoming in de AO/IB door het kunnen manipuleren van betaaladvieslijsten alvorens deze in de bankapplicatie ingelezen worden onderkennen wij dit significante risico. Immers kan een functionaris gelden onttrekken van de organisatie, en dat betreft een frauderisico.	☐	☒	☒	☐

- Inleiding
- Inhoudsopgave
- Management - samenvatting
- Belangrijke risico's
- Procesbeheersing
- IT-audit
- Detailbevindingen
- Actualiteiten
- Bijlagen

De belangrijkste risico's

Risico	Motivatie	Normaal risico	Significant risico	Fraude-risico	Plan steunen op AO/IB
De rechtmatigheids-verantwoording geeft geen getrouw beeld	Voor het boekjaar 2024 vormt dit pas het tweede jaar waarin de VIC-functie de rechtmatigheids-verantwoording controleert. Hoewel we verdere verduidelijking verwachten via aanvullende handreikingen van de commissie BBV, blijft de controle relatief nieuw en complex. Gezien deze factoren onderkennen wij een significant risico bij de rechtmatigheidsverantwoording, met een verhoogde kans op interpretatie- en uitvoeringsfouten.	☐	☒	☐	☒
Het risico is onder andere gericht op het voldoen aan de WNT van de volgende onderwerpen: <ul style="list-style-type: none"> • overeenkomsten met topfunctionarissen • gemaakte afspraken / regelingen • bezoldiging / ontslaguitkering • of materiele bedragen de WNT toetsing niet ontlopen 	Wij onderkennen een significant risico bij de WNT-verantwoording vanwege de complexe regelgeving en de vele uitzonderingsbepalingen alsmede de bestuurlijke wijziging binnen uw gemeente in 2024. De WNT bevat strikte normen, maar ook diverse interpretaties en overgangsregelingen die de juiste toepassing bemoeilijken. Onjuiste verantwoording kan leiden tot boetes, terugvorderingen en reputatieschade. Daarom achten wij extra aandacht noodzakelijk voor de naleving van de WNT in de jaarrekening, om het risico op materiële fouten te beperken.	☐	☒	☐	☐

In deze boardletter nemen wij alleen de belangrijkste vijf risico's op. De aard van deze risico's brengt met zich mee dat wij met name bij de controle van de jaarrekening hier aandacht aan besteden. In ons accountantsverslag dat wij naar aanleiding van de controle van de jaarrekening uitbrengen zullen wij rapporteren hoe deze risico's zijn afgedekt.

- Inleiding
- Inhoudsopgave
- Management - samenvatting
- Belangrijke risico's
- Procesbeheersing
- IT-audit
- Detailbevindingen
- Actualiteiten
- Bijlagen

Totaaloverzicht procesbeheersing

Per saldo persoonlijker

Totaaloverzicht procesbeheersing

Evaluatie van de interne beheersing

Tijdens deze interim-controle richten wij ons vooral op de opzet en bestaan van de administratieve organisatie. Wij verrichten werkzaamheden ten aanzien van de procedures binnen de organisatie voor zover deze van belang zijn om een oordeel te vormen over de getrouwheid van de jaarrekening van de gemeente Borne. Wij hebben hieronder een samenvatting opgenomen van de getoetste processen. Voor onderliggende details en bevindingen verwijzen wij naar onze managementletter.

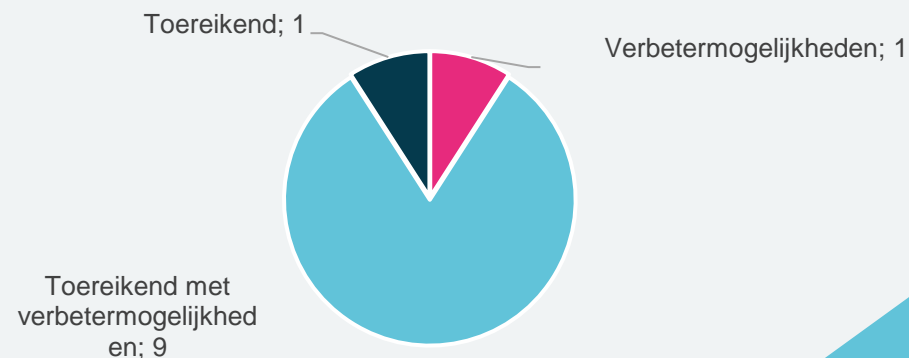
Onze algemene indruk van de administratieve organisatie en interne beheersing van de gemeente is positief, ondanks dat er bij meerdere bevindingen weinig tot geen voortgang is geboekt. Het uitblijven van opvolging van bepaalde bevindingen lijkt voort te komen uit bewuste keuzes, prioritering en risicobeoordelingen door de gemeente. Toch willen we benadrukken dat het heroverwegen van deze standpunten van belang is, omdat het volgens ons gaat om cruciale beheersmaatregelen. Wij raden aan om hier verstandig mee om te gaan, door weloverwogen, risicogerichte beslissingen te nemen die de dagelijkse gang van zaken niet onnodig verstoren.

De belangrijkste aandachtspunten zitten in het verbeteren en aanscherpen van de onderliggende IT systemen, zoals het beperken van de handmatige handelingen in het betalingsproces. Een ander belangrijk aandachtspunt is leveranciersmanagement en dan specifiek ten aanzien van de werkzaamheden die de gemeente Hengelo verricht op de uitkeringen in geld namens de gemeente Borne. Daarnaast vragen wij uw aandacht, gelet op zowel interne als externe ontwikkelingen, voor het activabeleid in relatie tot met name het afvoeren van activa.

Wij adviseren daarom om onze evaluatie van de AO/IB in samenhang te lezen met onze evaluatie van de IT-omgeving van de gemeente. Ook in gemeenten van de omvang van Borne is het mogelijk om zekerheid te verkrijgen uit de 1^e lijn i.c.m. IT-systemen en daarmee onze controle, de controle van de VIC-functie voor de rechtmatigheidsverantwoording als ook de bedrijfsvoering te ondersteunen. Daarmee kan de capaciteit die u tot uw beschikking heeft, worden ingezet op die aandachtsgebieden die menselijke oordeelsvorming vragen.

Het proces met verbetermogelijkheden betreft het proces rondom de geautomatiseerde omgeving. Deze houden verband met de geconstateerde tekortkomingen zoals benoemd op de volgende pagina's. Hierin zien wij nog belangrijke aandachtspunten. De overige processen voldoen aan de daaraan vanuit de accountantscontrole te stellen eisen. Dat betekent echter niet dat u zelf niet een hoger ambitieniveau mag nastreven.

Conclusies per getoetst proces

- Inleiding
- Inhoudsopgave
- Management - samenvatting
- Belangrijke risico's
- Procesbeheersing
- IT-audit
- Detailbevindingen
- Actualiteiten
- Bijlagen

Totaaloverzicht procesbeheersing

Onderstaand vatten wij ons oordeel over de opzet en het bestaan per proces samen. Ten aanzien van opzet en bestaan geven wij het proces een classificatie mee:

- **Verbetermogelijkheden:** Binnen het proces is sprake van significant risico en/of er is sprake van verschillende tekortkomingen/observaties binnen de AO/IB en vragen hier op korte termijn uw aandacht voor;
- **Toereikend met verbetermogelijkheden:** Binnen het proces is sprake van verhoogd risico en/of er is sprake van verschillende observaties binnen de AO/IB en vragen hier op middellange termijn uw aandacht voor;
- **Toereikend:** Binnen het proces is sprake van risico en er is geen sprake van observaties binnen de AO/IB. Hiermee concluderen wij dat dit proces in opzet en bestaan voldoende is om het proces van het opstellen van de jaarrekening te ondersteunen.

Proces	Conclusie opzet en bestaan 2024	Conclusie opzet en bestaan 2023
Inkopen en aanbesteding	Toereikend met verbetermogelijkheden	Toereikend met verbetermogelijkheden
Factuurverwerking en betalingen	Toereikend met verbetermogelijkheden	Toereikend met verbetermogelijkheden
Uitkeringen Participatiewet en BBZ	Toereikend met verbetermogelijkheden	Toereikend met verbetermogelijkheden
Zorgbestedingen WMO en Jeugd	Toereikend	Toereikend
Subsidiebatan, belastingopbrengsten en algemene uitkering	Toereikend met verbetermogelijkheden	Toereikend met verbetermogelijkheden
Personeel en salarisadministratie	Toereikend met verbetermogelijkheden	Toereikend
Subsidieverstrekkings	Toereikend met verbetermogelijkheden	Toereikend met verbetermogelijkheden
Geautomatiseerde omgeving	Verbetermogelijkheden	Verbetermogelijkheden
Grondexploitatie	Toereikend met verbetermogelijkheden	Toereikend met verbetermogelijkheden
Administratie en verslaglegging	Toereikend met verbetermogelijkheden	Toereikend met verbetermogelijkheden
Fraude- en corruptiebeheersing	Toereikend met verbetermogelijkheden	Toereikend met verbetermogelijkheden

Inleiding

Inhoudsopgave

Management - samenvatting

Belangrijke risico's

Procesbeheersing

IT-audit

Detailbevindingen

Actualiteiten

Bijlagen

Totaaloverzicht procesbeheersing

Hieronder vindt u een visualisatie van de geconstateerde bevindingen. Voor details verwijzen wij naar de detailbevindingen in onze managementletter.

Nr.	Bevinding	Status 2024	Status 2023
1	Subsidieverstrekingen – Datering algemene subsidieverordening		
2	Inkopen en aanbesteding – Tijdig vastleggen contracten inclusief contractwaarden in Facilitator		
3	Grondexploitatie – Ontbrekende tussentijdse analyse op de inschattingen gemaakt in de grondexploitaties		
4	Grondexploitatie – Ontbrekende tussentijdse registratie gewerkte uren ten behoeve van projecten inclusief de grondexploitaties		
5	Uitkeringen Participatiewet en BBZ – Geen (opvolging geven aan) rapportages uitbesteedde taken		
6	Fraude- en corruptiebeheersing – Het anti-fraude en –corruptieprogramma en de omgang met integriteitsmeldingen kan verder worden versterkt.		

- Inleiding
- Inhoudsopgave
- Management - samenvatting
- Belangrijke risico's
- Procesbeheersing**
- IT-audit
- Detailbevindingen
- Actualiteiten
- Bijlagen

Totaaloverzicht procesbeheersing

Hieronder vindt u een visualisatie van de geconstateerde bevindingen. Voor details verwijzen wij naar de detailbevindingen in onze managementletter.

Nr.	Bevinding	Status 2024	Status 2023
7	Administratie en verslaglegging – Afhankelijkheid primair proces bij van het tijdig actualiseren van tussentijdse informatievoorziening		
8	Factuurverwerking en betalingen – Betaaladvieslijsten kunnen nog gemanipuleerd worden alvorens deze ingelezen worden in de betaalapplicatie		-
9	Grondexploitatie – Ontbrekende staatssteuntoets inzake grondtransacties met woningbouwvereniging		-
10	Administratie en verslaglegging – Aanscherpen proces afvoeren en afwaarderen vaste activa		-
11	Personeel – Serviceorganisatie heeft premie werkhervattingskas foutief ingelezen en toegepast bij verloning		-

- Inleiding
- Inhoudsopgave
- Management - samenvatting
- Belangrijke risico's
- Procesbeheersing**
- IT-audit
- Detailbevindingen
- Actualiteiten
- Bijlagen

Totaaloverzicht procesbeheersing

- Inleiding
- Inhoudsopgave
- Management - samenvatting
- Belangrijke risico's
- Procesbeheersing
- IT-audit
- Detailbevindingen
- Actualiteiten
- Bijlagen

Legenda:

- Significante bevinding met een hoog risico en potentieel een grote impact op de jaarrekening, compliance en/of operationele prestaties. Een bevinding waar het management direct actie op moet ondernemen.
- Bevinding met een gemiddeld risico en potentieel een gemiddelde impact op de jaarrekening, compliance en/of operationele prestaties. Een bevinding waarvoor stappen dienen te worden genomen door het management gebaseerd op een actieplan, inclusief einddata.
- Bevinding met een laag risico en potentieel een lage impact op de jaarrekening, compliance en/of operationele prestaties. Een bevinding waarvoor actie voor kan worden ondernomen door het management, maar waarvan het risico ook kan worden geaccepteerd.
- Nieuwe bevinding
- Eerder gerapporteerde bevinding, niet opgelost
- Bevinding opgelost / beheersing voldoende
- De bevinding uit eerdere jaren ziet toe op een laag risico. Derhalve heeft de gemeente ervoor gekozen om de beheersing op dit proces op een ander moment in de controlecyclus alsmede elders in de organisatie onder te brengen. Wij onderschrijven deze keuze van de gemeente.

IT-audit

Per saldo persoonlijker

IT-audit

Samenvatting tekortkomingen IT-audit

In dit digitale tijdperk, waarbij organisaties geautomatiseerde informatietechnologie (IT)-systemen gebruiken om hun informatie te verwerken voor een betere ondersteuning van hun missies, spelen IT-risico's en controles een cruciale rol bij het beschermen van de informatiemiddelen van een organisatie en daarmee van haar missie. Het belangrijkste doel van een organisatie in het kader van (IT) risico's & controles, zou moeten zijn: het beschermen van de organisatie en haar vermogen om de geformuleerde missie uit te voeren, en niet enkel de IT-middelen. Wij zijn van mening dat een effectieve IT-risico- en beheeromgeving, een belangrijk onderdeel is van een succesvolle IT-strategie welke onderdeel uitmaakt van de bedrijfsstrategie.

Onze jaarrekeningcontrole is gericht op het geven van een oordeel over de jaarrekening zelf en is niet primair gericht op het doen van uitspraken over de betrouwbaarheid en de continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking als geheel of van onderdelen daarvan. Onze bevindingen hebben betrekking op de onderdelen die wij onderzocht hebben in het kader van de jaarrekening, wat wil zeggen dat wij geen volledigheid pretenderen. In het kader van de jaarrekeningcontrole over het boekjaar 2024 heeft Eshuis IT-audit werkzaamheden uitgevoerd met betrekking tot de opzet en het bestaan van de algemene ICT beheersmaatregelen binnen de automatiserings-omgeving van de gemeente Borne.

Wij hebben daarbij uitsluitend die maatregelen getest die het meest relevant zijn in het kader van de jaarrekeningcontrole. Tijdens de werkzaamheden zijn de algemene IT beheersmaatregelen in opzet en bestaan beoordeeld van de meest kritische applicaties rond de zorgdeclaraties, de inkoopfactuurverwerking en het grootboek.

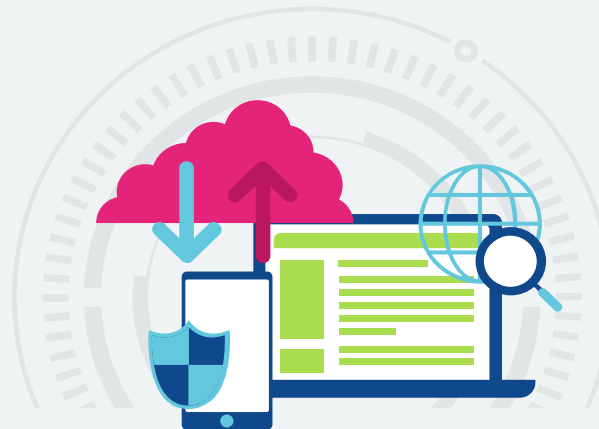
De belangrijkste bevindingen zien toe op het zichtbaar maken en toetsbaar maken van de beheersing vanuit u IT leveranciers. Wij hebben geconstateerd dat hosting deels via de gemeente Enschede en Equinix loopt, die beschikken over een schoon ISAE 3402 Type II rapport. Dit geldt ook voor PinkRocade voor haar SaaS oplossingen. Voor iFinanciën is sprake van een ISAE 3402 rapport met bevindingen. Zo ook voor cruciale zaken als het technisch testen van updates tot de productieomgeving van iFinanciën van de gemeente Borne.

Voor ZorgNed, wat ook een cruciale applicatie is binnen het sociaal domein met daarin gevoelige informatie, ontbreekt dit rapport in zijn geheel. Hierdoor ontbreekt een jaarlijkse zichtbare toets op haar beheersing door een onafhankelijk IT-auditor. Een dergelijke mate van zekerheid die deze rapportages verschaffen zijn echter wel noodzakelijk om een zogenoemde systeemgerichte aanpak te bewerkstelligen voor zowel de jaarrekeningcontrole als voor uw eigen controle op de rechtmatigheidsverantwoording door de VIC-functie. Daarnaast merken wij op dat ZorgNed hoogstwaarschijnlijk onder de verplichte BIO2 norm zal vallen als gevolg van het effectief worden van de NIS2 richtlijn in 2025. Door het ontbreken van een dergelijke ISAE rapport bij ZorgNed is het bijzonder moeilijk om als gemeente Borne aan te tonen dat men NIS2-compliant is. Wij adviseren dan ook om dit met klem in kaart te brengen en bespreekbaar te maken met ZorgNed.

- Inleiding
- Inhoudsopgave
- Management - samenvatting
- Belangrijke risico's
- Procesbeheersing
- IT-audit**
- Detailbevindingen
- Actualiteiten
- Bijlagen

IT-audit

- Inleiding
- Inhoudsopgave
- Management - samenvatting
- Belangrijke risico's
- Procesbeheersing
- IT-audit**
- Detailbevindingen
- Actualiteiten
- Bijlagen

Benadering en scope

Ten behoeve van de jaarrekeningcontrole hebben wij voor elk van deze bevindingen onze eigen classificatie bepaald op basis van prioriteit van opvolging, waarbij drie niveaus zijn onderscheiden: hoog, midden en laag. Het management blijft verantwoordelijk voor haar eigen oordeelsvorming over de inschatting van de risico's als gevolg van de geconstateerde bevindingen, de daarvan af te leiden prioriteitstelling en de opvolging van de aanbevelingen.

Tijdens de werkzaamheden voor de 2024 jaarrekeningcontrole zijn voor de gemeente Borne de algemene IT beheersmaatregelen in opzet en bestaan beoordeeld voor de volgende applicaties:

Betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking

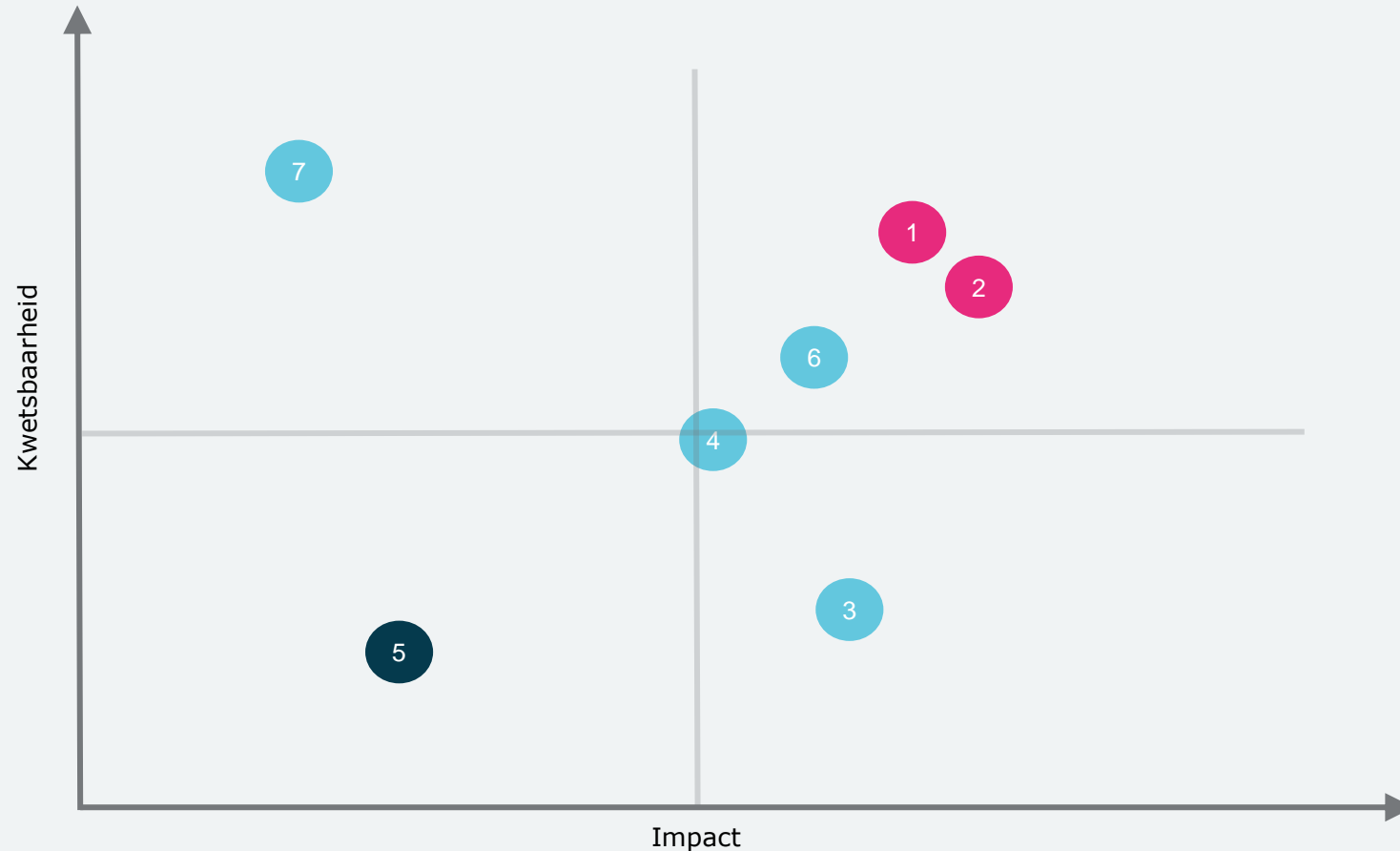
Overeenkomstig artikel 2:393, lid 4 van het Burgerlijk Wetboek zijn wij verplicht om onze bevindingen te rapporteren met betrekking tot de betrouwbaarheid en continuïteit van uw geautomatiseerde gegevensverwerking. Onze controle heeft geen aangelegenheden geïdentificeerd die op dit gebied aan u gerapporteerd moeten worden, anders dan de waarnemingen zoals hiervoor besproken.

Applicatie	Besturingssysteem	Database	Datacenter locatie
PinkRoccade iFinanciën	SAAS oplossing, derhalve onderdeel van het ISAE type 2 rapport.	SAAS oplossing, derhalve onderdeel van het ISAE type 2 rapport.	SAAS oplossing, derhalve onderdeel van het ISAE type 2 rapport.
ZorgNed	SAAS oplossing, echter geen ISAE type 2 rapport beschikbaar.	SAAS oplossing, echter geen ISAE type 2 rapport beschikbaar.	SAAS oplossing, echter geen ISAE type 2 rapport beschikbaar.
Visma-Raet applicaties	SAAS oplossing, derhalve onderdeel van het ISAE type 2 rapport.	SAAS oplossing, derhalve onderdeel van het ISAE type 2 rapport.	SAAS oplossing, derhalve onderdeel van het ISAE type 2 rapport.

IT-audit

Hieronder vindt u een visualisatie van de geconstateerde bevindingen. Voor details verwijzen wij naar de detailbevindingen in onze managementletter.

-
 Significante bevinding met een **hoog risico** en potentieel een grote impact op de jaarrekening, compliance en/of operationele prestaties. Een bevinding waar het management direct actie op moet ondernemen.
-
 Bevinding met een **gemiddeld risico** en potentieel een gemiddelde impact op de jaarrekening, compliance en/of operationele prestaties. Een bevinding waarvoor stappen dienen te worden genomen door het management gebaseerd op een actieplan, inclusief einddata.
-
 Bevinding met een laag risico en potentieel een **lage impact** op de jaarrekening, compliance en/of operationele prestaties. Een bevinding waarvoor actie voor kan worden ondernomen door het management, maar waarvan het risico ook kan worden geaccepteerd.

- Inleiding
- Inhoudsopgave
- Management - samenvatting
- Belangrijke risico's
- Procesbeheersing
- IT-audit**
- Detailbevindingen
- Actualiteiten
- Bijlagen

IT-audit

Hieronder vindt u een visualisatie van de geconstateerde bevindingen. Voor details verwijzen wij naar de detailbevindingen in onze managementletter.

- Inleiding
- Inhoudsopgave
- Management - samenvatting
- Belangrijke risico's
- Procesbeheersing
- IT-audit
- Detailbevindingen
- Actualiteiten
- Bijlagen

Nr.	Bevinding	Status 2024	Status 2023
1	Toegangsbeheer - Omgang van hoge rechten tot iFinanciën kan worden verbeterd.		
2	Leveranciersmanagement - Het toezicht op het beheer van de dienstverlening door derde partijen bij de gemeente Borne dient te worden verbeterd. Met name rond de uitbestede dienstverlening vanuit PinkRocade en ZorgNed.		
3	Wijzigingsbeheer - Er is geen wijzigingsbeleid dan wel zichtbaar testprotocol rondom het testen en goedkeuren van patches tot iFinanciën en ZorgNed, voordat installaties plaatsvinden op de productieomgeving. Men steunt met name op haar (SAAS) leveranciers, welke echter niet beschikken over certificering die een dergelijk vertrouwen rechtvaardigen.		
4	<p>Toegangsbeheer – Periodieke review:</p> <p>A. Er is geen volledige periodieke review uitgevoerd door teamleider financiën op de actieve gebruikers binnen iFinanciën, omdat een analyse mist van onderliggende rechten en rollen.</p> <p>B. Er wordt wel een zichtbare periodieke review op de verschillende rechten en rollen van de actieve gebruikers voor deze applicatie uitgevoerd, echter niet door een onafhankelijke functionaris.</p> <p>C. Tevens ontbreekt een onderliggende functiescheidingsconflictenmatrix waarmee functiescheiding tussen gebruikersrollen wordt aangetoond. Dit geldt ook voor ZorgNed.</p>		
5	Wijzigingsbeheer - Per september 2024 hebben 53 servers nog een besturingssysteem welke niet meer wordt ondersteund en daarmee zijn deze servers kwetsbaar, indien niet gebruik wordt gemaakt van de extended support.		
6	Toegangsbeheer – Het indienstproces voor het verschaffen van rechten tot iFinanciën verdient verbetering.		-
7	Toegangsbeheer – Het tijdig afmelden van uitdienst getreden personeel is niet te allen tijde gewaarborgd.		-

Actualiteiten & Vooruitblik

Per saldo persoonlijker

Actualiteiten & vooruitblik

Verslaggevingskader

In het BBV zijn ten opzichte van voorgaand jaar geen belangrijke wijzigingen aangebracht, ook heeft de commissie BBV op het moment van het schrijven van deze boardletter geen essentiële nieuwe standpunten of notities gepubliceerd. Wel zijn er notities uitgebracht die vanaf boekjaar 2025 impact gaan hebben. Deze komen dan ook aanbod in dit hoofdstuk, waarbij het specifiek gaat om de volgende notities:

- Notitie grondbeleid in begroting en jaarstukken 2023
- Notitie Rente 2023
- Notitie Overhead 2023

SiSa-bijlage

De laatste jaren is er sprake van een toenemend aantal specifieke uitkeringen, waardoor uw SiSa-bijlage flink is gegroeid. De indicatoren die in deze bijlage moeten worden opgenomen moeten voldoen aan de eisen die in de betreffende inhoudelijke wetgeving is opgenomen. Door deze toename aan regelingen neemt ook de verantwoordings- en controledruk toe.

Ten aanzien van de verantwoording van de besteding van de specifieke uitkeringen (SiSa-bijlage) is de Nota verwachtingen accountantscontrole niet alleen van belang voor de accountant, maar ook voor de opstellers van de jaarstukken. Het is van belang voor een soepel verantwoordingsproces dat u goed op de hoogte bent van de bestedingsvoorwaarden en de wijze waarop de indicatoren per regeling moeten worden onderbouwd.

Wij adviseren u om zo vroeg mogelijk te starten met het proces van verzamelen van indicatoren en de bijbehorende onderbouwing, om daarmee de druk in het jaarrekeningproces te spreiden.

WNT

De algemene bezoldiging voor een topfunctionaris mag voor 2024 niet meer bedragen dan € 233.000 per jaar, voor boekjaar 2025 niet meer dan € 246.000. Daarnaast dienen instellingen de salarissen openbaar te maken van overige medewerkers (inclusief – wanneer aan bepaalde voorwaarden is voldaan – ingehuurd personeel) die een bezoldiging ontvangen boven deze norm. Ten slotte stelt de WNT een aantal overige eisen, zoals een maximale ontslagvergoeding voor topfunctionarissen van € 75.000.

Kadernota rechtmatigheid

Op 22 oktober 2024 heeft de commissie BBV de nieuwe Kadernota Rechtmatigheid 2024 uitgebracht. Deze uitbreiding bevat enkele belangrijke actualiteiten die van invloed zijn op de gemeentelijke verantwoording. De resultaten van de vragen en antwoorden zijn verwerkt in de nieuwe Kadernota, wat betekent dat de feedback en inzichten zijn geïntegreerd om de notitie te verbeteren en te actualiseren. Daarnaast is de modelverantwoording op verschillende punten tekstueel aangepast om de duidelijkheid en nauwkeurigheid te verbeteren. Er is ook geprobeerd om het hoofdstuk voor raadsleden toegankelijker te maken door de taal en structuur te vereenvoudigen.

Een andere belangrijke wijziging betreft de verantwoording van Misbruik en Oneigenlijk gebruik (M&O). Bevindingen met betrekking tot het M&O-criterium worden niet langer opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording zelf. Als het M&O-beleid is toegepast en heeft geleid tot bijvoorbeeld terugvorderingen en sancties, wordt dit niet als onrechtmatigheid beschouwd. Via de paragraaf bedrijfsvoering is het echter verplicht om inzicht te geven in de aard en de (financiële) impact van het geconstateerde misbruik bij de gemeente. Dit betekent dat de organisatie nog steeds actie moet ondernemen om deze kwesties aan te pakken, terwijl de accountant hierin hier een stap terug zet.

Inleiding

Inhoudsopgave

Management -
samenvatting

Belangrijke risico's

Procesbeheersing

IT-audit

Detailbevindingen

Actualiteiten

Bijlagen

Actualiteiten & vooruitblik

Notitie grondbeleid in begroting en jaarstukken 2023

In december 2023 heeft de Commissie BBV een nieuwe richtlijn uitgebracht genaamd Notitie grondbeleid in begroting en jaarstukken 2023. Deze richtlijn verschilt op diverse punten aanzienlijk van de vorige versie, voornamelijk door de invoering van de Omgevingswet.

Er zijn vier belangrijke veranderingen in het faciliterend grondbeleid:

- De bijdrage aan het kostenverhaal wordt nu via een aparte beschikking in rekening gebracht, maar via een aparte kostenverhaalsbeschikking.
- Er zijn meer keuzemogelijkheden om kosten te verhalen.
- De lijst met kostensoorten is uitgebreid.
- De Omgevingswet bevat nu een regeling voor verplichte financiële bijdragen aan ontwikkelingen.

Daarnaast zijn er enkele aanpassingen door voortschrijdend inzicht:

- De voorwaarden voor warme gronden zijn aangepast vanaf boekjaar 2024:
 - Gebiedsontwikkeling hoeft niet langer alleen op woningbouw gericht te zijn, maar kan ook bedrijfsterreinen omvatten.
 - De betrokkenheid van provincie of rijksoverheid bij de gebiedsontwikkeling is niet langer vereist.
 - De toekomstige bestemming(en), functie(s) en/of ontwikkeling van het plangebied moeten goed onderbouwd worden.
- Voorbereidingskosten bij zowel actieve als facilitaire grondexploitaties mogen na vijf jaar worden voorzien in plaats van afgeboekt.
- De rentetoerekening aan actieve grondexploitaties wordt vereenvoudigd door toe te staan dat de in een gemeente reeds gehanteerde omslagrente ook wordt toegepast bij actieve grondexploitaties.

- Winstneming via de POC-methode, dat wil zeggen op basis van de betrouwbaar geraamde winst naar rato van de realisatie van verkopen en kosten, vindt pas plaats als de resterende looptijd van een grondexploitatie tien jaar of minder is.
- Binnen een gemengde exploitatie van bouwgrondexploitatie- en faciliterende projecten mag het resultaat gesaldeerd worden als de deelgebieden onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn in de ontwikkeling.

De wijzigingen die verband houden met de Omgevingswet treden in werking tegelijk met de Omgevingswet. De overige wijzigingen worden van kracht vanaf begrotingsjaar 2025, met de mogelijkheid tot toepassing vanaf de jaarrekening 2024, maar dit is niet verplicht.

Notitie Rente 2023

De doelstelling van deze notitie is het bevorderen van een eenduidige handelwijze met betrekking tot rente door gemeenten (harmonisering), stimuleren dat gemeenten de (verwachte) werkelijke rentelasten opnemen in de begroting en de jaarstukken en het eenduidig inzichtelijk maken van de wijze waarop de gemeenten met rente zijn omgegaan (transparantie). Deze notitie wordt van kracht vanaf het begrotingsjaar 2025, met de mogelijkheid om deze al toe te passen bij de begroting van 2024.

De belangrijkste wijziging betreft de rentetoerekening aan de grondexploitaties. Vanaf 2016 was in verband met de invoering van de Vennootschapsbelasting (Vpb) voor grondexploitaties de rentetoerekening gebaseerd op het gemiddelde rentepercentage over het vreemde vermogen. In de praktijk hanteert de Belastingdienst een andere toerekening van rente aan de grondexploitaties. Hiermee is de noodzaak voor een afwijkend rentepercentage voor grondexploitaties vervallen en ligt het voor de hand de rente-omslag ook te gebruiken voor de rente aan de grondexploitaties.

Inleiding

Inhoudsopgave

Management -
samenvatting

Belangrijke risico's

Procesbeheersing

IT-audit

Detailbevindingen

Actualiteiten

Bijlagen

Actualiteiten & vooruitblik

In het publiekrechtelijke kostenverhaal bij faciliterende grondexploitaties moet overeenkomstig de Omgevingswet voor de rentetoerekening wel een ander rentepercentage worden gehanteerd. Bij kostenverhaal op basis van een overeenkomst kunnen uiteraard ook afspraken worden gemaakt over het verrekenen van rente. De hoogte van het rentepercentage is dan onderdeel van de afspraken in de overeenkomst en kan afwijken van de omslagrente.

De commissie BBV adviseert daarnaast het renteschema uit deze notitie in de paragraaf financiering van de begroting en jaarstukken op te nemen. Hiermee wordt inzicht gegeven in de rentelasten externe financiering, het renteresultaat en de wijze van rentetoerekening. Indien de rentebaten hoger zijn dan de rentelasten en ervoor wordt gekozen om geen rente over het eigen vermogen te berekenen, ontstaat er een 'negatieve' aan de taakvelden toe te rekenen rente (een 'negatieve' renteomslag). Dan is er feitelijk geen sprake van een rentelast die aan taakvelden moet worden toegerekend, maar een rentebaar die ontstaat omdat op uitstaande geldleningen en het schatkistbankieren meer rente wordt ontvangen dan aan rente op aangetrokken lange en korte financiering wordt betaald. Deze 'negatieve' aan de taakvelden toe te rekenen rente (een 'negatieve' renteomslag) is een resultaat van treasurybeleid en beheer en wordt dan ook niet daadwerkelijk aan de taakvelden toegerekend, maar blijft op het taakveld treasury als baar staan.

Notitie Overhead

Deze notitie is een actualisatie van de notitie overhead uit 2016 en gaat in op de inhoud en reikwijdte van het begrip 'overhead' zoals voorgeschreven in artikel 1 van het Besluit begroting en verantwoording ('BBV'). Daarnaast wordt in deze notitie duiding gegeven aan de onderwerpen die in directe relatie met de overhead staan.

Om te voorkomen dat er verschillen gaan optreden in de wijze van toerekening van overhead is een algemene definitie van overhead in artikel 1 van het BBV voorgeschreven. Uitgangspunt van deze definitie is dat (andere uitvoerings-)lasten zoveel mogelijk direct worden toegerekend aan de betreffende taken/activiteiten. Deze definitie luidt als volgt: "alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces".

Baten en lasten van overhead worden niet onder de afzonderlijke beleidsprogramma's geregistreerd maar apart in het overzicht overhead en ook afzonderlijk vermeld in het overzicht van baten en lasten. Voor de berekening van de tarieven voor lokale heffingen moet de methodiek voor de toerekening van overhead worden gebruikt zoals deze is opgenomen in de financiële verordening. De methodiek voor het toerekenen van overhead, zoals opgenomen in het overzicht overhead, aan lokale heffingen en rechten mag niet afwijken van de overige methodieken voor het toerekenen van overhead aan overige taakvelden van de begroting.

De commissie BBV adviseert kaderstelling op het gebied van overhead niet bij begroting vorm te geven, maar door middel van de (financiële) verordening of door een nota overhead aan de raad voor te leggen en deze periodiek te herzien. Aangezien veel gemeenten de toerekening van overheadkosten gebruiken om het mengpercentage te bepalen, kunnen de wijzigingen van deze notitie mogelijk ook fiscale gevolgen hebben.

Deze notitie is van toepassing vanaf de begroting 2025, met als gevolg dat de in juli 2016 verschenen notitie overhead vanaf deze begroting niet meer van toepassing is. Een uitzondering wordt gemaakt voor de gemeenschappelijke regelingen: zij moeten vanaf de begroting 2026 uitgaan van deze notitie, maar mogen deze ook eerder, vanaf de begroting 2025, toepassen

Inleiding

Inhoudsopgave

Management - samenvatting

Belangrijke risico's

Procesbeheersing

IT-audit

Detailbevindingen

Actualiteiten

Bijlagen

Actualiteiten & vooruitblik

Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD)

De Global Goals zijn 17 door de VN gedefinieerde doelstellingen gericht op het realiseren van een duurzame en inclusieve samenleving (de zogenaamde “SDG doelstellingen”). Doelstellingen die aansluiten op de rol, taken en verantwoordelijkheden van gemeenten. Doelstellingen die uitdagen tot samenwerking binnen en tussen gemeenten, maar zeker ook vragen om samenwerking met het bedrijfsleven.

Hoewel duurzaamheid in meer of mindere mate al een onderwerp is binnen de gemeente, is het (integraal) toepassen ervan veelal een uitdaging. Aspecten die hierbij een rol spelen zijn:

Samenwerken (extern):

- Het belang van een nieuwe balans tussen economische, ecologische en sociale ontwikkeling
- Het voordeel van samenwerking tussen overheid, ondernemingen en onderwijs (“triple helix”)

Samenwerken (intern):

- Hoe zorg je dat het duurzaamheidsvraagstuk een vraagstuk van de gehele gemeente is en niet van een aantal domeinen? Hoe werk je samen om het gemeenschappelijk doel te bereiken?

Planning & Control:

- Denken vanuit (meervoudige) waarden voor je organisatie (mens, milieu en financieel)
- Hoe meet je impact van duurzaamheidsmaatregelen?
- Hoe zorg je dat duurzaamheid een integraal onderdeel binnen de programmabegroting wordt?

Hoewel bovenstaande aspecten een rol (gaan) spelen, zou het zinvol zijn te starten met een vorm van duurzaamheidsverslaggeving. We merken dat deze behoefte nadrukkelijk binnen de publieke sector bestaat en inmiddels zorginstellingen en onderwijsinstellingen al van start gaan met het kunnen verantwoorden over het thema duurzaamheid.

Deze instellingen hebben net als gemeenten nog geen (wettelijke) verplichting ten aanzien van duurzaamheidsverslaggeving, maar deze verplichting zal er op (korte) termijn naar verwachting wel komen (mede vanwege de behoefte aan het gelijke speelveld tussen private en publieke sector).

Hiertoe wordt veelal de vrijwillige duurzaamheidsverslaggeving (“VSME”) gehanteerd, die speciaal ontwikkeld is voor het MKB. Dit is een zeer beknopte versie van de Europese duurzaamheidsverslaggeving (“CSRD”). Het is een vertrekpunt om:

- Over de verschillende aspecten van duurzaamheid te rapporteren (mens, milieu en governance)
- Te verkennen waar de verantwoordelijkheid en impact van de gemeente start en stopt
- Daarmee het gesprek intern te voeren en te komen tot een actieplan duurzaamheid

In de praktijk merken wij, gebaseerd op inmiddels ruim 10 ondersteunings-trajecten CSRD bij bedrijven, dat alleen al het bewust worden van de discrepantie tussen de huidige positie binnen de (waarde)keten en de gewenste/verwachte positie een belangrijke uitkomst is van het proces om te komen tot een eerste duurzaamheidsverslag. Het leidt in veel gevallen dan ook tot een concreet actieplan duurzaamheid voor de komende jaren.

Overigens komen de elementen van de VSME (o.a. materialiteitsanalyse, stakeholderdialog) ook terug in de CSRD. Daarmee is de VSME een goede opstap om te komen tot een eerste duurzaamheidsverslag. Wachten op de sector met betrekking tot duurzaamheidsverslaggeving specifiek voor gemeenten lijkt daarmee niet langer een optie.

Regionaal wordt gezocht naar meerdere duurzaamheidsinitiatieven. Belangrijkste is misschien wel de verkenning tussen Borne, Enschede en Hengelo voor de oprichting van een regionaal warmtebedrijf. Hiermee wordt input gegeven aan de energietransitie en het klimaatakkoord.

- Inleiding
- Inhoudsopgave
- Management - samenvatting
- Belangrijke risico's
- Procesbeheersing
- IT-audit
- Detailbevindingen
- Actualiteiten**
- Bijlagen

Actualiteiten & vooruitblik

- Inleiding
- Inhoudsopgave
- Management - samenvatting
- Belangrijke risico's
- Procesbeheersing
- IT-audit
- Detailbevindingen
- Actualiteiten
- Bijlagen

BIO2, NIS2 en ENSIA IT-audit

Met de recente ontwikkelingen op het gebied van informatiebeveiliging binnen de overheid willen wij u op de hoogte brengen van de veranderingen die een impact zullen hebben op uw gemeente. Deze ontwikkelingen zijn met name relevant voor de inrichting van risicomanagement, de ENSIA IT-audit en de algemene naleving van de nieuwe wet- en regelgeving met betrekking tot informatiebeveiliging. Hieronder beschrijven wij de belangrijkste aandachtspunten en wat dit voor uw organisatie betekent.

In augustus 2024 is de vernieuwde Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO2) officieel gelanceerd. Deze vernieuwde versie komt voort uit een grondige evaluatie van de huidige BIO en introduceert de eisen van de NIS2-richtlijn binnen de overheid. Het doel van BIO2 is om informatiebeveiliging binnen alle lagen van de overheid te verbeteren en te uniformeren, waardoor een veiliger digitale omgeving ontstaat. Een belangrijk aspect van BIO2 is de vereenvoudiging van de maatregelen en voorschriften, waarbij bijna 60% van de eerdere voorschriften zijn gereduceerd. Dit maakt het voor overheidsorganisaties eenvoudiger om te voldoen aan de eisen, zonder in te boeten op de kwaliteit van de beveiliging. Daarnaast worden er drie Basisbeveiligingsniveaus (BBN) los gelaten. Uit de evaluatie van de BIO blijkt dat het toepassen van de BBN's in de hand werkt dat de focus op het classificeren van de individuele systemen op BBN kwam te liggen en daardoor minder op algemeen risicomanagement en de specifieke risico's voor informatiesystemen.

Wat betekent dit voor uw gemeente?

- BIO2 richt zich sterk op risicomanagement, waardoor u als gemeente uw informatiebeveiligingsbeleid op basis van risicoanalyses dient in te richten.

- De rol van bestuurders wordt versterkt, wat betekent dat zij een grotere verantwoordelijkheid zullen dragen in het vormgeven en bewaken van het informatiebeveiligingsbeleid.
- Er is een duidelijke reductie in het aantal voorschriften, wat de implementatie eenvoudiger maakt, maar tegelijkertijd vraagt om een scherpere focus op maatwerkbeveiliging en het naleven van de kernmaatregelen.

NIS2 – Europese Richtlijn voor Cyberweerbaarheid

Vanaf januari 2025 zal de Europese NIS2-richtlijn (Network and Information Security) in werking treden. Deze regelgeving is van cruciaal belang voor alle overheidsorganisaties en vitale sectoren, omdat het hen verplicht om hun cyberweerbaarheid verder te versterken. De exacte implementatiedatum wordt later bevestigd, maar het is belangrijk dat gemeenten zich hier tijdig op voorbereiden.

BIO2 fungeert als het normenkader voor gemeenten om aan de eisen van de NIS2-richtlijn te voldoen. Dit betekent dat uw gemeente niet alleen moet voldoen aan de eisen die specifiek door BIO2 worden gesteld, maar ook aan de bredere Europese verplichtingen rondom netwerk- en informatiebeveiliging. Deze nieuwe kaders zullen naar verwachting een aanzienlijke impact hebben op de wijze waarop uw gemeente haar digitale veiligheid organiseert.

Een ander belangrijk aspect van de NIS2-richtlijn is de verplichting om incidenten tijdig te rapporteren aan bevoegde autoriteiten. Dit vereist dat gemeenten een goed ingericht incidentresponsproces hebben, waarbij ze snel kunnen reageren op cyberaanvallen of datalekken en deze binnen een gestelde termijn rapporteren. Dit zal leiden tot een betere coördinatie tussen gemeenten en nationale of Europese instanties op het gebied van cyberveiligheid.

Actualiteiten & vooruitblik

- Inleiding
- Inhoudsopgave
- Management - samenvatting
- Belangrijke risico's
- Procesbeheersing
- IT-audit
- Detailbevindingen
- Actualiteiten**
- Bijlagen

Aanpassing van de ENSIA IT-audit

Een ingrijpend gevolg van de invoering van BIO2 is de herziening van de ENSIA IT-audit. Voor uw gemeente betekent dit dat de jaarlijkse verantwoording op het gebied van informatiebeveiliging een nieuwe structuur en aanpak vereist. De ENSIA-audit zal moeten worden aangepast om te voldoen aan de eisen van BIO2, wat vraagt om een meer op risico's gebaseerde benadering.

Wat vraagt dit van uw gemeente?

- Een intensievere samenwerking tussen uw interne controleafdelingen en de externe IT-auditors, met als doel om een toekomstbestendige verantwoording op het gebied van informatiebeveiliging te waarborgen.
- De verwachting is dat deze veranderingen niet alleen van invloed zullen zijn op de rapportage, maar ook op de manier waarop informatiebeveiligingsrisico's binnen de organisatie worden gemonitord en aangepakt.

Conclusie en Advies

De invoering van BIO2, de komst van de NIS2-richtlijn en de aanpassing van de ENSIA IT-audit vragen om een grondige herziening van uw informatiebeveiligingsbeleid. Wij adviseren u om zo spoedig mogelijk te starten met de implementatie van de benodigde maatregelen. Vanuit Eshuis IT-audit & Assurance kunnen wij u ondersteunen bij de inrichting van deze processen, de aanpassing van de verantwoording en het uitvoeren van de ENSIA IT-audit volgens de nieuwe kaders.

Wij raden aan om op korte termijn de verantwoordelijkheden rondom informatiebeveiliging opnieuw te evalueren en in te richten, en waar nodig bij te sturen. Door proactief aan de slag te gaan met deze ontwikkelingen, zorgt uw gemeente ervoor dat zij tijdig voldoet aan de eisen van zowel de BIO2 als de NIS2-richtlijn, en voorkomt u mogelijke knelpunten in het auditproces.

Wet DBA:

In de Wet DBA (Deregulering Beoordeling Arbeidsrelaties) staat uitgelegd wanneer sprake is van ondernemerschap of loondienst en uitzendwerk. Organisaties die zzp'ers (zelfstandige zonder personeel) inzetten dienen aan bepaalde voorwaarden te voldoen. Het doel is om schijnzelfstandigheid te voorkomen. De Belastingdienst gaat hier vanaf 2025 strenger op controleren en ook over tot handhaving. Uw afdeling HR heeft aangegeven dat een groot deel van de inhuur via het Dynamisch Aankoopstelsel (hierna: DAS) plaatsvindt, en dat door deze levering het voldoen aan wet- en regelgeving ondervangen wordt. Wij hebben in het algemeen geconstateerd dat inhuurleveranciers achter dergelijke DAS-en hun voorwaarden en contractuele vereisten aan het aanpassen zijn waardoor het moeten voldoen aan wet- en regelgeving zoals de DBA weer bij de inlenende partij (in casu uzelf) komt te liggen. Wij vragen dan ook uw aandacht voor het nader onderzoek van deze verlegging bij uw inhuurleverancier.

Bijlagen

Per saldo persoonlijker

Bijlage 1: Onafhankelijkheid

Wij zijn onafhankelijk van de gemeente Borne

De voorschriften in het kader van onafhankelijkheid zijn binnen de Koninklijke Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (de NBA) opgenomen in de “Verordening inzake Onafhankelijkheid (ViO)” en vormen een belangrijk onderdeel van het ‘normenkader’ waaraan een accountant moet voldoen. De naleving van de ViO is binnen de organisatie van Eshuis ingebed.

Ons zijn geen relaties bekend tussen Eshuis Registeraccountants B.V. en haar zuster- en of dochterondernemingen en de gemeente, die naar ons professionele oordeel mogelijk van invloed kunnen zijn op onze onafhankelijkheid.

Stelsel van waarborgen om onze onafhankelijke positie te waarborgen

Eshuis beschikt over een stelsel van maatregelen om haar onafhankelijke positie bij controlecliënten te waarborgen. Dit stelsel van maatregelen is een integraal onderdeel van de bestuurlijke organisatie en van het voor de gehele organisatie van toepassing zijnde stelsel van kwaliteitsbeheersingsmaatregelen. Bijgaande niet-limitatieve opsomming geeft u een indruk van de maatregelen die bijdragen aan het waarborgen van onze onafhankelijke positie:

- Schriftelijke onafhankelijkheidsbepalingen waarin alle bestaande onafhankelijkheidsvereisten en de risico's ten aanzien van de bedreiging van de onafhankelijkheid en de daaraan gerelateerde waarborgen zijn verwerkt.
- Procedures voor tijdige bekendmaking van de voorschriften en de daarin aangebrachte wijzigingen aan alle partners en werknemers bij Eshuis.
- Procedures voor de organisatie van periodieke trainingen inzake de toepassing van de onafhankelijkheidsvoorschriften.
- Procedures die erop gericht zijn dat onze partners en werknemers in specifieke casussen en omstandigheden de onafhankelijkheidsvoorschriften naleven.
- Procedures voor het interne toezicht in relatie tot de toetsing en bewaking van de naleving van de onafhankelijkheidsvoorschriften.

- Inleiding
- Inhoudsopgave
- Management - samenvatting
- Belangrijke risico's
- Procesbeheersing
- IT-audit
- Detailbevindingen
- Actualiteiten
- Bijlagen

Bijlage 2: Disclaimer en beperking in het gebruik

- Inleiding
- Inhoudsopgave
- Management - samenvatting
- Belangrijke risico's
- Procesbeheersing
- IT-audit
- Detailbevindingen
- Actualiteiten
- Bijlagen

Volledigheidshalve merken wij op dat onze analyse en evaluatie is uitgevoerd in het kader van de door u verstrekte opdracht tot controle van de jaarrekening. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door de accountant toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten. Bij het maken van deze risico-inschattingen neemt de accountant de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en voor het getrouwe beeld daarvan, gericht op het opzetten van controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden. Deze risico-inschattingen hebben echter niet tot doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van de interne beheersing.

Hierdoor is onze analyse en evaluatie beperkter dan dat deze zou zijn geweest in het kader van een opdracht tot het geven van een oordeel omtrent de opzet, het bestaan, de effectiviteit en de efficiency van de interne beheersing als geheel en deze bestrijkt daarom niet noodzakelijkerwijze alle in de interne organisatie vervatte tekortkomingen. Wij attenderen u erop dat deze boardletter is opgesteld ten behoeve van de auditcommissie van de gemeente en daarom niet zonder onze toestemming aan derden mag worden verstrekt..

